

**Тихомир Ч.
Радовановић^[1]**
Универзитет
Привредна академија
Нови Сад (Србија)

**Љубиша С.
Стојмировић^[2]**
Универзитет
Привредна академија
Нови Сад (Србија)

УДК 330.341:352(497.11)
Прегледни научни рад
Примљен: 02/12/2020
Прихваћен: 15/12/2020
doi: 10.5937/napredak1-29678

Садашњост и будућност локалног развоја

Сажетак: Овај научни рад се бави достигнутим, а нарочито даљим развојем локалних самоуправа у свету, при чему је као пример посматран локални развој у Србији. Он се приређује у овом критичном тренутку у којем, осим крупних светских проблема, тренутно влада и пандемија корона вируса са поразним економским, социјалним и другим огромним негативним импликацијама. Све то директно погађа локалне самоуправе свих земаља, па је зато за предмет овог рада одабрано проучавање њиховог даљег развоја, који обострано утиче на укупан национални и светски развој.

У изучавањима теоријског карактера као посебна коришћена је научна метода студирања, а као појединачна научна интегрална метода – уз напомену да је у томе као општа коришћена научна дијалектичка метода. При томе су у овом раду индетификоване одређене нове научне информације, које ће верификовати адекватна научна јавност и друштвена пракса.

Кључне речи: локална самоуправа, светске промене, интегрални развој, специфичности Србије, ефекти

Методолошки увод

Подела територије државе на локалне сегменте (локалне јединице) има веома дугу традицију. Она је настала као потреба државе да лакше и ефикасније влада целином сопствене територије са обухваћеним становништвом. Ове елементарне целине носиле су разне називе, а последњих деценија, услед развоја демократије, оне се све више називају локалним

самоуправама, најчешће у форми општина као мање урбанизованих целина и градова као наглашеније урбанизованих сегмената. Сходно убрзаном развоју науке и технологије и слабо регулисаној међународној сарадњи у последње време су се у свету појавили веома крупни проблеми у које спадају: негативне климатске промене, појачане миграције, разни локални и шири ратови, сиромаштво и глад, појава пандемије корона вируса,

---

[1] prof.tihomir.r@gmail.com

[2] ljstojmirovic@gmail.com

јачање тероризма, неповољно дејство опште глобализације, трговинске баријере и сл. Све те опште опасности директно утичу на целину света, националне државе и све њихове локалне самоуправе. Ти и такви општи проблеми непрекидно коче развој човечанства у економском, друштвеном и политичком смислу и захтевају ургентно налажење решења на свим нивоима – светском, националном и локалном (Basan, 2011, str. 5–9).

Када је реч о локалним самоуправама, успешност њиховог развоја зависи од решавања наведених проблема на светском и националном нивоу, с једне, али и од квалитета њиховог будућег развоја, с друге стране. О начинима решавања тих проблема за сада нема довољно публикованих научних радова у свету. Управо због тога овај научни рад има за циљ да својим резултатима у одређеној мери допринесе успешном решавању тих проблема, нарочито оних који се односе на непосредни и будући развој локалних самоуправа.

У том контексту, за потребе припреме овог теоријског научног рада креиран је и примењен адекватан интерни пројекат истраживања, чији основни елементи имају следеће карактеристике (Radovanović, Stojmirović, 2015, str. 65–78):

– Проблем овог истраживања сводио се на постављање следећег истраживачког питања: Како треба усмерити даљи локални развој да би он допринесио решавању актуелних светских питања и истовремено био ефикасан?^[3] Наравно, сви остали идејни елементи истраживања

налазе се у функцији успешног решавања тог истраживачког проблема).

– Предмет овог истраживања односи се на уважавање наведених светских проблема и налажење ефикасних решења за даљи развој локалне самоуправе у целом свету.

– Циљ предметног истраживања чинила је намера да његови резултати унапреде науку и праксу у тој области, у корист свих локалних самоуправа, њихових земаља и света као целине.

– Основна истраживачка хипотеза овог истраживања био је став да даљи развој локалних самоуправа треба засновати на научном интегралном планирању да би био успешан;

– У истраживању су коришћене следеће научне методе: дијалетичка као општа, метода студирања као посебна и интегрална метода као појединачна. Тим методама су сакупљени релевантни истраживачки подаци чијом интерпретацијом је идентификовано неколико нових научних информација, које су послужиле решењу постављеног истраживачког проблема и верификацији утврђене истраживачке хипотезе.

На основу тога сакупљена истраживачка грађа је прикладно структурирана и искоришћена за израду следећих делова овог научног рада:

– први део је посвећен карактеру и улози локалне самоуправе, ради прикладног лоцирања текста овог рада;

– другим делом је обухваћен приказ садашњости у развоју локалних самоуправа у свету, чиме се ближе сагледава проблем овог истраживања;

[3] У науци и у овом раду развојем локалних самоуправа обухватају се следеће фазе: планирање, извођење, имплементација и евалуација, односно синтетизовано гледано: планирање и реализација тог развоја.

– трећи део се односи на пројектовање будућности локалног развоја ради решења постављеног истраживачког проблема;

– у четвртм делу се излаже пример локалног развоја у Србији ради компарације у смислу достигнутог стања и примене пројектованог локалног развоја;

– у петом, последњем делу рада изложене су нове научне информације које су остварене овим истраживањем.

На крају је дат преглед коришћене научне литературе и приређен резиме овог рада на енглеском језику.

1. Карактер и развој локалних самоуправа

Као што је на почетку речено, локалне самоуправе (општине и градови) чине јединичне делове практично свих земаља света. Њихова улога је да управно реализују актуелне друштвене прописе (законе, уредбе и сл.) и својим актима уређују рад и живот организација и грађанства на обухваћеној територији (што је суштина њиховог самоуправљања). По томе се ингеренције локалних самоуправа могу поделити на оперативне и развојне. Прве се односе на деловање органа локалне самоуправе у примени државних и сопствених прописа, а другима се обухвата развој локалне самоуправе у материјалном и нематеријалном смислу. Овај други, развојни аспект ужи је предмет разматрања овог рада који је подељен на садашњост и будућност.

Треба додати да у садашњем тренутку нису стандардизоване ингеренције локалних самоуправа између земаља и да оне зависе од

државних прописа конкретне земље. Међутим, свима је заједничко да брину о реализацији одређених државних и интерних прописа, па ће се зато њихово третирање у овом раду сводити на то заједништво. У том контексту ваља нагласити да је, у односу на примену прописа, развој локалних самоуправа знатно деликатнији и ризичнији. Ово проистиче од тога што сталне природне и друштвене промене, нарочито интензивирани у последње време, захтевају адекватно мењање прописа, чему треба да се прилагоде локалне самоуправе и држава као целина. Наравно, то прилагођавање је увек сложено и неизвесно како за функционере, тако и за запослене у локалним самоуправама (Kegli, Vitkof, 2009, str. 48–61).

Да би се то ефикасније превазишло, нарочито у водећим земљама света, за цео јавни сектор успостављени су системи стручног усавршавања запослених, које помаже да се лакше прихвате нови прописи. Управо се због тога данас у свету у основи примењују два супростављена система локалног развоја – парцијални и интегрални (Radovanović, 2020, str. 51–64).

Парцијални систем је дуго владајући и своди се на то да развој локалних самоуправа воде државни органи. Он је назван парцијалним јер се у његовој примени првенствено брине о уским државним интересима, при чему развојни интереси локалног становништва имају секундарну улогу. Тај систем се и сада задржао у већини мање развијених земаља. Међутим, с подизањем нивоа општег образовања људи и имплицитним развојем демократије, што у основи важи за развијене земље, овај систем је своје место почео да уступа систему тзв.

интегралног планирања развоја, чији је најважнији креатор Организација за развој Уједињених нација (UNDP). Та организација је, на основу резолуције Уједињених нација о потреби одрживог развоја, на стручно-емпиријским основама креирала такав локални развој, који је заснован на партнерству компетентних државних и друштвених снага у изради планова локалног развоја, уз прикладно верификационо учешће свих организација и грађана у локалној самоуправи. Тај систем, у односу на парцијални, неспорно је ефикаснији, нарочито зато што респектује све развојне интересе и државе и локалне заједнице. Он се последњих година све више користи у развоју локалних самоуправа најразвијенијих и транзиционих земаља (Breneselović, Krnjajić, 2017).

Садашњи плански системи првенствено се односе на планирање локалног развоја као прве идејне фазе, док реализација тог развоја (у смислу извођења, имплементације и евалуације) има технички карактер, који је у принципу једноставан и познат. Поводом тога, треба истаћи да се применом ових система планирања локалног развоја постижу различити резултати, и то: све гори у примени парцијалног планирања и осетно бољи у примени стручног интегралног планирања локалног развоја. До овога долази зато што је парцијални систем локалног планирања у суштини бирократског карактера, где интерни планери реализују планску вољу актуелне

власти, док је стручни систем интегралног планирања претежно популистичког карактера, где планери некритички уобличују планску вољу локалних организација и грађана, чиме се недовољно узимају у обзир национална и међународна планска кретања. С обзиром на то, сада се у свету приближно у истом обиму користе ови супростављени системи, с тим што се у последње време све чешће појављују њихове комбинације (Lisman, 2008, str. 18–29).

Управо због све мање ефикасности наведених система, у којима се недовољно узимају у обзир поменуте опште претње човечанству, може се прогноzirати да ће се ти системи елиминисати све фреквентнијом применом новог, научно заснованог система интегралног планирања локалног и укупног друштвеног развоја. У том контексту водећи научни радници су већ конституисали прве научно засноване системе интегралног планирања локалног развоја за које су прво образложили појам интегралности, затим утврдили принципе и моделе истраживања и примене тог система, да би на основу тога пројектовали стандардизоване моделе планирања локалног развоја, уз пратећу могућу софтверизацију планских информација. Тај нови систем планирања локалног развоја већ продире у најразвијеније земље, чиме се отпочиње са његовом апликативном верификацијом која се успешно одвија^[4]. Нови систем се у суштини

[4] Конституисање научно заснованог интегралног планирања локалног и укупног друштвеног развоја отпочело је последњих година појавом првих научних радова и монографија из те области у чему веома значајну улогу имају и аутори из Србије (нпр. Радовановић, 2020).

заснива на науци, а најкомпетентије државне и друштвене снаге партнерски креирају нове планове локалног развоја, који нису ни бирократски ни популистички, већ одговарају специфичностима локалних заједница и складно се уклапају у националне и међународне планове развоја. Технички гледано, ново планирање локалног развоја осетно је вишег квалитета од досад примењених система (Катић, 2015, стр. 41–65).

2. Садашњост развоја локалних самоуправа

Планирање и реализовање развоја локалних самоуправа у садашњем свету врло је шаролико. Ипак, постоје одређене правилности, које се односе на коришћење основних подсистема парцијалног и интегралног планирања, односно:

- парцијално диктаторско планирање (ПДП), као подсистем парцијалног планирања, задржало се у мањем броју неразвијених земаља (првенствено у Африци и Јужној Америци), у којима по правилу владају ниска образованост становништва и пратеће сиромаштво и где се с разлогом очекује да се тај изразито неефикасан подсистем убрзано трансформише у ефикаснији (Веер, 2019, стр. 14–19);

- парцијално бирократско планирање (ПБП), такође као подсистем парцијалног планирања, задржало се првенствено у већини неразвијених земаља са скромним образовањем становништва. Оно је по својој природи жилаво, али се очекује његова трансформација у интегрални систем локалног планирања;

- интегрално стручно планирање (ИСП), као подсистем интегралног планирања, своди се на примену стручно-емпиријског начина у коме водећу улогу има Организација за развој Уједињених нација (UNDP). Он се заснива на проучавању праксе планирања локалног и укупног друштвеног развоја и пројектовању планских модела који се препоручују државама и њиховим локалним самоуправама. Тај начин планирања локалног развоја, као ефикаснији од претходних подсистема, у основи је прихватила већина развијених и транзиционих земаља. Основни проблем представљају дате необавезујуће планске препоруке, које владајуће и бирократске снаге обухваћених земаља у пракси могу да интерпретирају и примењују на свој начин. Такав подсистем интегралног планирања сада користи већина развијених и транзиционих земаља (Green, Lakely, 2016, стр. 7–12);

- интегрално научно планирање (ИНП), такође као подсистем интегралног планирања, ново је и налази се у фази конституисања. Креатори тог начина планирања су водећи научни радници у свету који полазе од тога да се наведени подсистем стручног интегралног планирања може унапредити тиме што га треба научно засновати, тј. дефинисати интегрисаност, идентификовати његове принципе, пројектовати методе научног и стручног истраживања, креирати и стандардизовати моделе планова локалног развоја, као и креирати његову информатизацију и софтверизацију. На тим основама у свету се појављује све више научних радова, а почело је и публиковање првих књига из те области. Тај

покрет продира у неке најразвијеније земље и стручно планирање замењује научним планирањем локалног развоја као најефикаснијим, јер се оно заснива на једнозначним планским решењима, а не на препорукама које нуди стручни систем интегралног локалног планирања (Radovanović, 2020, str. 52–64).

Текућа примена наведена четири подсистема у садашњем свету најпре је условљена начинима управљања у појединим земљама. У развијеним земљама, сходно уведеној парламентарној демократији, владајући режими су ухватали примену стручног интегралног планирања, а неки од њих у то активно уводе примену првих неразвијених облика научног планирања тог развоја. На тај начин расте ефикасност планирања. У транзиционим земљама је такође уведен систем стручног интегралног планирања са нешто слабијим ефектима у односу на развијене земље. Најзад, у неразвијеним земљама и даље доминира примена бирократског, а понегде и диктаторског парцијалног планирања, претежно са све горим крајњим резултатима. Отуда се може констатовати да развијене и транзиционе земље сада ефикасније остварују развој својих локалних самоуправа него неразвијене земље. Међутим, у односу на све озбиљније претње човечанству које доносе негативне опште опасности (појаве ратова, климатске промене, нове пандемије, миграционе турбуленције, тероризам, неконтролисана глобализација и сл.), резултати оваквог локалног развоја очигледно нису задовољавајући. Таква оцена проистиче из чињенице да садашња регулатива међународних односа не омогућује успешну борбу против наведених

општих опасности, што директно погађа све земље и њихове локалне самоуправе у оперативном и нарочито развојном смислу (OECD, 2019, str. 58–73).

3. Будућност развоја локалних самоуправа

С обзиром на изложено, будући развој локалних самоуправа у свету зависиће од квалитета опште заштите човечанства од наведених опасности, затим од улоге националних држава у томе и од прилагођавања њихових локалних самоуправа тим крупним променама.

Када је реч о успостављању заштите човечанства од већ поменутих и нових општих опасности, треба истаћи растућу потребу радикалних промена структуре и деловања међународних организација, које тиме треба да се баве првенствено у оквиру Уједињених нација. Најбоље је да се, поред постојећих органа Уједињених нација, формирају светске институције задужене за бригу о појединим врстама општих опасности. Њиховим дејством, уз адекватну сарадњу са свим државама, најефикасније би се сачувало човечанство од дефинитивног пропадања.

У новим светским околностима све националне државе, уз свој пун суверенитет, треба томе да прилагоде своје правне системе и тиме допринесу сузбијању и елиминисању наведених општих светских опасности. Важан услов успеха представља подизање општег нивоа образованости људи, нарочито у мање развијеним земљама, јер од нивоа образованости становништва зависи степен развијености

фото: piqsels.com

демократије у њима, чиме се имплицитно оснажује њихов развој и подиже ефикасност деловања свих предложених нових институција Уједињених нација. Тај и такав национални преображај најефикасније се може извести тимским управљањем земљом под вођством адекватног националног лидера. Сходно принципима успешног менаџмента, такве националне лидере у развијеним земљама треба да красе врхунске организационе способности и потребна државничка знања и вештине, што ће им омогућити да са најближим сарадницима успешно воде земљу у новонасталим светским околностима. Међутим, успешне лидере мање развијених земаља додатно треба да красе лична храброст и одлучност да своје земље воде на принципима убрзаног савладавања развојних баријера, односно они те баријере морају да савладају за краће време од оног које су за то утрошиле развијене земље у свом претходном развоју. Такво вођење мање развијених земаља

је најефикасније, али под условом да располажу таквим врхунским лидерима – што је у пракси ређи случај (Draker, 2006, str. 79–86).

Гледано из аспекта локалних заједница, оне ће у таквој будућности морати свој рад и развој да прилагоде променама у споственој држави, а делом и у свету као целини. У таквим околностима најбоље је да се планови развоја локалних самоуправа заснивају на коришћењу научног интегралног планирања (НИП) будући да је оно очигледно најефикасније. Наравно, важно је нагласити да менаџмент локалних самоуправа (првенствено председници општина и градоначелници) треба тимски да воде локалне самоуправе, са сличним особинама као национални лидери, али сведеним на локални ниво (Wigley, Petruney, 2015). Ту још ваља напоменути обавезно дејство развојне хијерархије по којој најнижи ниво имају локалне самоуправе, затим њихове земље и најзад поменуте светске организације (Kourliouros, 2013).

Овакав будући локални и национални развој у оквирима дејстава предложеног новог светског поретка, представља једини рационални пут за спас и даљи развој човечанства. Ово тим више што се на тај начин не задире у суверенитет држава и њихову културу, па њихове међународне разлике не представљају баласт већ веома значајан квалитет (Mersal, 2016).

За такву будућност човечанства националне државе првенствено треба да испуне два услова. Први услов је стално подизање образованости људи у којем ће опште светске опасности и заштита од њих заузимати све значајније место (OECD, 2019, str. 78–91). Таквим третманом образовања подиже се свест људи о наведеним

светским опасностима и заштити од њих, и формирају људи све отпорнији на политичке и друге негативне манипулације. Други услов се односи на потребу избора националног лидера (председника државе), који треба да је хуманистички настројен и да располаже наглашеном лидерском компетентношћу за успешно вођење своје земље у новим светским околностима. Ово нарочито важи за мање развијене земље, чији лидери морају упорно водити политику смањивања развојног јаза између развијенијих и њихових земаља. Овде се подвлачи улога лидера сваке земље управо зато што од његовог начина вођења споствене државе умногоме зависи њена будућност (Thakur, 2020, str. 167–180).

74 |

4. Пример локалног развоја у Србији

Да би се изложена општа разматрања садашњости и будућности локалног развоја у свету конкретизовала, треба их сагледати на примеру неке земље. За пример је одабрана Србија као мала земља, која се по развијености налази између развијених и неразвијених земаља и, као таква, припада скупу транзиционих земаља. Том конкретизацијом ће се обухватити општи приказ садашње Србије, примењено планирање локалног и укупног развоја, неопходно унапређивање тог планирања, управљање планирањем и реализацијом предметног развоја, као и очекивани ефекти тих промена.^[5]

Битне садашње карактеристике Србије, након протеклих ратова и разбијања СФРЈ, јесу да она представља малу земљу, оптерећену решавањем косовског проблема и активностима које се односе на добијање чланства у Европској унији. Томе треба додати садашњи заједнички светски проблем с текућом пандемијом корона вируса која је редуковала практично све привредне и друге активности у земљи. Државно вођство земље води мирољубиву спољну политику и тежи да све проблеме са суседним земљама решава на основу међународног права. Међутим, због сталних немира на Балкану и географске позиције између Истока и Запада, неки настали проблеми тек треба да се реше, у чему вођство Србије тежи конструктивним решењима. Упркос тешкоћама, државно вођство Србије последњих година успешно води ову земљу, нарочито у економском, инвестиционом и инфраструктурном смислу.

Када је у питању реализовање локалног и укупног друштвеног развоја у Србији, треба констатовати да је та област доста запуштена. Узрок томе су ратна дешавања приликом распада Југославије и осамостаљења њених република, а затим и инертност врхова државне власти према друштвеном планирању. У том доста дугом периоду планирање локалног и укупног друштвеног развоја у основи је имало карактер парцијалног бирократског планирања и сводило се на некритичко преузимање препорука Организације за развој Уједињених нација (UNDP) и органа Европске уније, на

[5] Овим примером се обухвата приказ локалног развоја у Србији у претходном дужем периоду и насталим променама после 2015. године.

основу чега су сачињавани предметни планови, првенствено форме ради, а не да служе локалном и укупном друштвеном развоју. Најзад, након око 35 година, нова власт у Србији донела је 2018. године Закон о планском систему, уз неколико подзаконских аката, чија примена касни будући да планови развоја Србије и АП Војводине до половине 2020. године још нису донети. То се оправдава неизвесношћу у којој се Србија налази због решавања косовског проблема и пријема у чланство Европске уније. Ипак, такво опредељење није добро решење, јер планове треба донети у складу са садашњим стањем у Србији, а када се наведени проблеми реше, неће бити тешко кориговати их.

Сходно томе, у Србији треба адекватно унапредити планирање локалног и друштвеног развоја према општем концепту изложеном у овом раду, у смислу одрживе заштите човечанства од дејства наведених и нових негативних промена, као и последичног новог деловања националних држава у вези с тим. То практично значи да ће Србија активно учествовати у другачијем управљању светом и да се њене локалне самоуправе у том развоју морају прилагодити тим променама. Синтетизовано гледано, унапређивањем планирања локалног и укупног друштвеног развоја у Србији првенствено треба обухватити усавршавање пратеће планске регулативе, избор адекватног система посматраног планирања и афирмисање функције укупног друштвеног планирања. Што се тиче правне регулативе, њу треба прилагодити захтевима новог времена и технологији израде и верификације тих планова. За то планирање најбоље је изабрати

систем научног интегралног планирања (НИП), јер је он најефикаснији и најмање ризичан. Најзад, такво друштвено планирање треба афирмисати у смислу његовог адекватног третмана у високом образовању и појаве експертских организација које ће у планирању помагати локалним самоуправама.

Из аспекта управљања планирањем локалног и укупног друштвеног развоја у Србији у наредном периоду, треба истаћи комплементаран карактер тог управљања по хијерархији и у самим локалним самоуправама. Садашња, поново изабрана државна власт у Србији, под вођством председника Александра Вучића као њеног лидера, већ је показала да има довољно способности, знања и храбрости да решава све најкрупније развојне проблеме Србије, а нарочито оне који су препрека њеној тежњи да убрзано сустигне стандард развијених европских земаља. Том вођству се сугерише да надлежим органима наложи брзу израду републичког и покрајинског плана развоја, на основу којих ће локалне самоуправе сачинити своје развојне планове. Такође, сугерише се да нове функционере локалних самоуправа, нарочито председнике општина и градоначелнике, чине лица која ће уважавати планску хијерархију и тежити да се њихове локалне самоуправе успешно развијају. Исто тако, важно је да вођство Србије подржи примену научног интегралног планирања (НИП), чиме се планови локалног развоја припремају партнерским радом интерних планера и екстерних експерата. На тај начин ће садашње државно вођство Србије на најбољи начин додатно верификовати своју лидерску улогу и одлучујуће допринети даљем успеш-

ном развоју Србије у новонасталом светском поретку.

Ефекти таквог планирања локалног и укупног друштвеног развоја у односу на садашње стање у Србији морају бити изразито високи, чиме ће се допринети да Србија убрзано сустиже развијене земље. Истовремено, посебан и веома битан ефекат оваквог третмана друштвеног планирања чини појачана људска безбедност, коју ће поменуто деловање нових светских организација омогућити.

Овај пример Србије није усамљен, јер је сада у области друштвеног планирања слична ситуацији у великом броју земаља у свету те зато и за њих важи већина препорука датих вођству Србије.

5. Научни резултати овог истраживања

Изложена разматрања садашњости и будућности локалног развоја у овом раду карактерише неколико откривених нових научних информација у тој области. У њих нарочито спадају следеће научне информације:

– даљи успешни развој човечанства захтева формирање нових светских организација задужених за борбу против свих врста општих опасности, чиме се јачају национална, локална и лична безбедност свих људи;

– основни услов јачања националне и личне безбедности представља ниво образованости свих људи, јер се тиме на најбољи начин тај услов испуњава;

– додатни услов јачања даље светске безбедности представља потреба да се за лидере

земаља бирају хуманистички настројена лица са високим државничким компетенцијама, јер од тога умногоне зависе будућа светска, национална и локална безбедност.

Наравно, да би ове нове научне информације обогатиле теорију друштвеног развоја, треба да их верификује адекватна научна јавност, а затим и друштвена пракса – што се с разлогом очекује. Истовремено, овим новим научним информацијама решава се раније постављени проблем овог истраживања и верификује постављена истраживачка хипотеза. До успешног решења тог проблема неће се лако доћи, јер оно захтева радикалне друштвене промене на свим нивоима – локалном, националном и светском. Међутим, треба ангажовати најумније и најспособније појединце и институције да раде на томе, јер је овде реч о коренитим и фундаменталним светским и националним променама, чија ће примена суштински ревитализовати човечанство. У центру тога кључни услови јесу развој науке и реформисано образовање, чиме се не губи суверенитет националних држава, а заузврат се добија интензивна и квалитетна заштита света, националних држава, њихових локалних самоуправа и сваког појединца. Та и таква општа заштита човечанства је комплементарна, па је зато неопходно истаћи је, јер треба да чини основу будућности развоја локалних самоуправа у читавом свету. Управо то карактеришу идентификоване нове научне информације у овом раду, па зато треба да чине основу за креирање адекватних стручних модела, чијом ће се применом у свету кретати предложени будући преображај човечанства, циљно усмерен ка јачању сопствене безбедности.

У том контексту, стручном разрадом овде изложених нових научних информација креира се витални интегрални систем научно заснованог планирања одрживог локалног развоја на светском, националном и локалном нивоу.

Као такав, представљаће синтетизовани израз владајућих јавних политика на тим нивоима, чиме се у основи осигурава безбедност будућег човечанства без смањивања суверенитета националних држава.

References/Литература

- Basan, M. (2011). In favor of the renewal of sociology - 11 points. *Sociologija*, No. 4. [In Serbian]
- Beer, A., Clower, L. (2019). *Planning and Local Economic Development*. New York: Routledge.
- Breneselović, D., Krnjaja, Ž. (2017). *Education and science in the neoliberal labyrinth*, Collection for the perception of scientific work and knowledge of the details of its evaluation. Beograd: Institut za uporedno pravo. [In Serbian]
- Green, L. N., Lakely, J. E. (2016). *Planning local economic development*. Saga Publication, Teller Road.
- Katić, N. (2015). *Democracy and the rule of mediocrity*. Beograd: Novi standard. [In Serbian]
- Kegli, Č., Vitkof, J. (2009). *World politics - trends and transformation*. Beograd: CSES, Diplomatska akademija. [In Serbian]
- Kourliouros, E. (2013). Local Development and Collaborative Planning: A Theoretical Framework of Analysis. *Journal of Regional Socio-Economic Issues*, 3, 5–25.
- Lisman, K. P. (2008). *Uneducation and the delusions of an educated society*. Zagreb: Naklada Jesenski. [In Croatian]
- Mersal, A. (2016). *Sustainable Urban futures*. New York: McMillan.
- OECD. (2019). *Trends Shaping education*. Paris: OECD Publishing.
- Radovanović, T., Stojmirović, Lj. (2015). *Managing local development*. Beograd: Visoka škola strukovnih studija za ekonomiju i upravu. [In Serbian]
- Radovanović, T., Stojmirović, Lj. (2018). *Methodology of scientific and expert research*. Beograd: Beogradska poslovna škola. [In Serbian]
- Radovanović, T. (2020). *Integrated planning of local development*. Beograd: autorsko izdanje. [In Serbian]
- Thakur, R. R. i dr. (2020). *Urban and Regional Planning and Development*. Bern: Springer International Public.
- Wigley, M. P., Petruney, T. (2015). *Integrating Development, A Theory of change*. London: FHI 360.

Tihomir Č. Radovanović

University Business academy
Novi Sad (Serbia)

Ljubiša S. Stojmirović

University Business academy
Novi Sad (Serbia)

The Present and Future of Local Development

Summary

78 | The present scientific paper discusses the issues of local and overall national development so far and in the near future within the context of a world facing increasing general threats (military, terrorist, climate, migrant, pandemic, global, etc.). The obtained research results indicate the urgent need for the setting up of adequate world organizations and their mobilization in the effort to combat and eliminate these dangers. The results also point to the appropriate directions of national and local development, which should be based on a new scientific theory of integrated local and overall social development in each country. It is within this context that Serbia was taken as an example, in whose local development there are certain problems that practically all countries in the world face. The authors propose that the way out is in the transition to scientifically based integrated local development.

Keywords: ocal self-government, world changes, integrated development, specificities of Serbia, effects.